

## D ů v o d y:

Nejvyšší soud nesdílí názor soudu odvolacího. Postup pohledávek a předání ostatní majetnosti dlužníkem na věřitele k zajištění, stal se v době, kdy tehdejší vyrovnací dlužník již byl podal návrh na vyrovnání, a jest tedy podle § 8 vyr. řádu toto právní jednání, zakládající zřízení práv oddělných bezúčinným proti věřitelům, k nimž zajisté náležejí i věřitelé nároků, požívajících přednostního pořadí (§ 23 vyr. řádu), které podle § 46 vyr. ř. mají ve vyrovnání býti uspokojeny úplně. Právní důsledek bezúčinnosti stanovený v § 8 vyr. řádu trvá, jak bylo vysloveno v rozhodnutí čis. 4236 sb. n. s. i když řízení vyrovnací bylo napotom zastaveno, jak je tomu v tomto případě. Bezúčinnost takových právních jednání jest ovšem jen relativní, t. j. trvá jen proti věřitelům, leč v tomto případě jest prokázáno, že okresní nemocenská pokladna zavedla pro svou k řízení vyrovnacímu přihlášenou pohledávku 4.884 Kč 06 h později po zastavení vyrovnacího řízení proti někdejšímu vyrovnacímu dlužníku Matěji Sch-ovi exekuci zabavením žalobní pohledávky a vymohla si na žalovaném platební zápočet. Žalovaný sám nebyl by sice oprávněn činiti proti žalobnímu nároku námitky z důvodu bezúčinnosti právního jednání, ježto však pohledávka byla pořadem exekuce zabavena a jemu placení na původního věřitele zakázáno, má za tohoto skutkového a právního stavu důležitý důvod odpírati nynějším žalobcům jakožto postupníkům zaplacení pohledávky, pokud mezi těmito pretendenty nebude pořadem práva rozhodnuto, zda onen postup jest právně účinný čili nic, kterýžto důvod by ho opravňoval i ke složení dluhu na soudě (§ 1425 obč. zák.).

## Čís. 8692.

**Umluvil-li prodávatel s kupítelem za světové války, že kdyby v ujednaných letech rakouské peníze ztratily na ceně, jest kupitel povinen nahraditi mu rozdíl, uzavřeli smlouvu o nadhodnocení, již jest splniti. Kdyby se nárok prodávatelův považoval za nárok ze správy, počala by šestiměsíční lhůta teprve od uplynutí garanční lhůty.**

(Rozh. ze dne 7. února 1929, Rv I 1256/28.)

Žalobkyně domáhala se na žalované zaplacení 12.473 Kč 50 h a odůvodňovala žalobní nárok takto: Podle kupní smlouvy ze dne 18. února 1917 prodali žalobkyně a její manžel žalované firmě parcelu 168, les, náležející jim každému polovinou za 10.000 K. Žalobkyně a její manžel nechtěli původně prodati pozemek, obávající se znehodnocení peněz. Žalovaná firma rozptýlila jejich pochybnosti tím, že se dopisem ze dne 18. února 1917 zavázala poskytnouti žalobkyni a jejímu manželu úplnou náhradu, kdyby v nejbližších deseti letech, t. j. do 18. února 1927, 10.000 K, jež byly zaplacený jako kupní cena, mělo býti znehod-

noceno. Poněvadž 10.000 K mělo dne 18. února 1917 5378 švýc. fr., kdežto 10.000 Kč dne 18. února 1927 má cenu jen 1.540 švýc. fr., činí poměrně znehodnocení kupní ceny v onen den 3.838 švýc. fr., t. j. 24.947 Kč, tudíž polovina připadající na žalobkyni 12.473 Kč 50 h. Hodnota koupeného pozemku činí dnes 35.000 Kč. O b a n i ž š í s o u d y zamítly žalobu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

### D ů v o d y:

Žalobkyně založila žalobní nárok na ujednání, jehož obsah jest v listině ze dne 18. února 1917, sepsané při kupní smlouvě o lesní parcele, která zní: »Na přání potvrzujeme, že za kupní cenu 10.000 K Vám dnes vyplacenou dáváme záruku v ten rozum, že pro případ, že by v nejbližších deseti letech rakouské peníze ztratily na ceně tím způsobem, že by na př. za 100korunovou bankovku nikoli plných 100 korun, nýbrž méně bylo vyplaceno, my pak scházející částku opět hotově doplatíme.« Obě strany vysvětlují v podstatě souhlasně, proč došlo k tomuto závazku žalované firmy. Žalobkyně praví, že se svým manželem nechtěla původně pozemek prodati, protože se obávala znehodnocení peněz, že však žalovaná firma zaplašila její pochybnosti listinou ze dne 18. února 1917. Žalovaná praví, že se žalobkyně a její manžel při kupu obávali státního úpadku a domnívali se, že po válkách dostavují se státní úpadky a že by pak obdrželi místo 1 K třeba jen 30 h. Jako každá smlouva musí i tato záruční smlouva, ať jest její právní povaha jakákoliv, býti vykládána tak, jak to odpovídá úmyslu stran a poctivému obchodnímu styku (§ 914 obč. zák.). Vykládá-li se takto záruční smlouva, nemůže o tom býti pochybnosti, že žalobkyně a její manžel, prodávající ve třetím roce světové války pozemek, v němž spatřovali nejbezpečnější uložení majetku, za peníze, jejichž cena a nákupní síla mohla následkem války poklesnouti, chtěli nebezpečenství tohoto poklesu do určité doby (do deseti let) přesunouti na kupující firmu tak, že tato má doplatiti, oč by peněžní suma 10.000 K na své ceně ztratila, a že kupitelka s tím souhlasila. Zkrátka, strany uzavřely v podstatě smlouvu o nadhodnocení (valorisaci) kupní ceny a tato smlouva musí býti řádně splněna, jako každá jiná platná smlouva. Neprávem tedy chce žalovaná firma a s ní i odvolací soud vyložiti smlouvu jen na případ, že by šlo o rakouské peníze, a jen potud, pokud by stát vyplácel číselně méně, než nominální cenu papírových peněz (odkolkování nominále bankovek). Takový úzký výklad neodpovídal by vyjádřenému úmyslu stran, neboť strany mluví o »ztrátě na ceně« a uvádějí jen příkladem, že by se za 100 K vyplácelo méně než 100 K. Ve smlouvě však jest zahrnuto i jakékoliv jiné znehodnocení peněz. Prodávající straně bylo zcela lhostejné, jakým způsobem by se peníze znehodnotily, zda snad zmenšenou výplatou, či zmenšenou vnitřní hodnotou, jí šlo jen o to, by do deseti let nenesla možné ná-

sledky poklesu ceny peněz, za které pozemek prodala. Ani ta ani ona strana nemohla předvídati, že dojde ke státnímu převratu a že do deseti let dojde k nové měně v novém státě. I to jest zahrnuto v záruce žalované firmy, která byla dána na celých deset let. Rakouská měna přešla v československou měnu v poměru 1:1 (§ 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n.), takže ani nelze říci, že právě státní převrat měl za následek pokles ceny rakouských peněz. Neprávem také žalovaná firma a s ní odvolací soud kladou váhu na to, že se žalovaná firma nezaručila za relaci k paritě zlata nebo k zahraničním valutám, zejména ke švýcarskému franku, s jehož pomocí žalobkyně vypočítává rozdíl, který žádá míti nahrazen. Výpočet rozdílu podle švýcarského franku nedotýká se právního důvodu nároku, nýbrž jest jen jedním ze způsobů zjištění žalobní pohledávky a jen pomůckou pro zjištění výše sumy, která má býti podle garanční smlouvy doplacena. Krom toho však navrhla žalobkyně při ústním jednání dne 27. ledna 1928 ještě další pomůcku, znalecký důkaz o znehodnocení peněz, tedy o výši své žalobní pohledávky. Obě strany zmiňovaly se za sporu i o ceně pozemku jednak v době prodeje, jednak v době nynější, ale tato otázka jest pro tento spor bez významu, protože žalobkyně neopírá svůj nárok o nepoměr mezi skutečnou cenou pozemku a vyplacenou kupní cenou, nýbrž o garanční smlouvu. Rovněž bez významu jest, jak žalobkyně s kupní cenou naložila a zdali ji posud má, neboť v garanční smlouvě nebylo v tom směru výhrady a jde právě jen o splnění smlouvy. Posléze není opodstatněna ani námitka promlčení. Jak již řečeno, zaručila se žalovaná za znehodnocení peněz na deset let, tedy až do 17. února 1927 včetně. Před ukončením této lhůty nemohla žalobkyně věděti, zda a o kolik peníze v ceně klesnou a tudíž zda a kolik bude činiti její nárok na doplatek. Kdyby byla podala žalobu dříve, byla by jí žalovaná mohla právem namítnouti, že jest žaloba předčasná, protože se její ručení vztahuje na desetiletou dobu a není jisto, zdali cena tuzemských peněz do 17. února 1927 nedosáhne nebo dokonce nepřevýší cenu peněz ze dne 18. února 1917, které byly tehdy také tuzemskými penězi. I kdyby se nárok žalobkyně posuzoval jako nárok ze správy, počala šestiměsíční lhůta promlčecí (§ 933 obč. zák.) teprve od uplynutí lhůty garanční, od 18. února 1927, takže žaloba, podaná dne 19. května 1927, byla podána včas. Doba garanční odpovídá v té příčině době podání věci podle § 933 obč. zák., neboť až do té doby chtěla býti žalovaná firma práva z »vad« t. j. z poklesu ceny peněz, který by do té doby vznikl. — Co do právního důvodu jest tedy žalobní pohledávka z ujednání ze dne 18. února 1917 po právu. Protože však nižší soudy se neobíraly s její výší, se znehodnocením peněz v době od 18. února 1917 do 17. února 1927, a to ani podle výpočtu žalobkyně (v poměru k švýcarskému franku) ani případným jejím zjištěním znaleckým důkazem, bylo postupovati podle § 510 c. ř. s.

**Čís. 8693.**

**Platil-li dlužník důchod (rentu) v korunách rakouských místo v československých a uznal-li výslovně povinnost k zaplacení nedoplatků**